

Rehabilitar la democràcia

Tenim ben a la vora una nova convocatòria electoral amb la seva corresponent campanya. La conjuntura fa difícil que aquestes setmanes, que voldríem de celebració democràtica, suscitin gaire entusiasme. El núvol gris de la crisi econòmica ho impregna tot i deixa una pàtina de pessimisme. I, per acabar-ho d'adobar, tot sembla massa previsible. Massa poc interessant com a simple espectacle de la política. Són massa factors que provoquen la indiferència de la gent i afebleixen el sistema de representació política.

El descrèdit de la política s'ha originat, en primera instància, en el mateix sistema: els partits, les institucions, les persones amb més responsabilitats. Són molt compartides opinions com ara que "la política s'ha allunyat de la gent", que "s'ha tancat en ella mateixa" o que "s'encastella en tecnicismes i filigranes jurídiques". En resum, que s'ha fet una mica autista i s'ha burocratitzat. També és amplament compartida la percepció que la política "professional" disposa d'una lògica pròpia, desconnectada de la vida de la major part de la població. I que es mou, sobretot, per criteris d'ocupació d'espais de poder i atenant les oscil·lacions de l'opinió pública i les expectatives electorals.

Aquestes posicions són també admeses, parcialment o completament, per bona part dels protagonistes de la política en tots els nivells. Però els darrers anys, alguns casos de males pràctiques o de corrupció, atíats per les mateixes formacions polítiques quan podien erosionar la reputació dels adversaris, han fet circular tota mena de penjaments, rumors, inexactituds i falsedats que han contribuït a la malifança de la ciutadania cap als seus i les seves representants. L'assumpció radical del rol d'actors polítics per part d'alguns mitjans i la proliferació de noves plataformes d'expressió, obertes a la participació anònima, no sempre escrupolosa en la comprovació de fonts informatives o el compromís amb la veritat, han ajudat a completar el cercle de descrèdit de la política.

En aquestes condicions, la suma del deteriorament real de l'activitat política i de la imatge esbiaixada que el sistema informatiu n'ha difós ha donat com a resultat un desprestigi difícil de combatre. Que la majoria de persones que treballen en la política ho facin honestament, ab-

J.M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

negadament, fins i tot carregades d'idealisme i disposades a costosos sacrificis personals, queda ocult davant del predomini de la imatge negativa general establerta.

Aquest descrèdit de la política, i de l'actual sistema democràtic que –tot i les seves imperfeccions– va costar tant d'assolir, no és completament espontani. Hi ha altres formes de poder social, molt més estables i que mai no són sotmeses a plebiscit, a les quals els convé un sistema polític feble, permanentment qüestionat per la ciutadania. En aquestes condicions, la capacitat d'aquests altres poders per con-

dicionar les polítiques públiques a favor dels seus interessos creix exponencialment. Una de les característiques de la nostra època és justament la imposició, tant a nivell global com local, del poder econòmic i financer per damunt del poder polític. Aquesta dominació de l'economia sobre la política s'exerceix mitjançant les aptituds del sistema de comunicació: l'apropiació de l'espai públic (només *passa* el que exhibeixen mitjans i xarxes) i la pressió a les institucions i administracions. Això explica també per què la crisi econòmica ha fet caure la majoria de governs però, en canvi, ha deixat gairebé intactes les cúpules del sistema financer i els conglomerats empresarials que la van directament protagonitzar. D'altra banda, si s'aconsegueix que la majoria de la població perdi la confiança en la política democràtica, ¿quin altre espai d'influència social li queda? Els sectors beneficiaris de la desigualtat poden perpetuar i emascarar més fàcilment la seva dominació si els instruments d'expressió de la voluntat col·lectiva apareixen deslegítimats.

Que el descrèdit de la política hagi estat *construït* no vol dir que la crisi del model de democràcia formal que tenim no sigui profunda i preocupant. És imprescindible assumir amb urgència canvis de tot ordre que permetin l'establiment de sistemes democràtics de participació, i no simplement de representació. La democràcia no pot ser una mera fira o mercat on la majoria de la gent (consumidors) trien d'entre un nombre limitat de productes cada quatre anys.

La participació democràtica requereix l'establiment de vies d'intervenció multitudinària permanent en els principals debats, i de reconstrucció de l'espai públic de la política que no queda abduïda pels mitjans de comunicació.

Renovar la democràcia ha de ser més senzill en societats, com la catalana, que no estan articulades al voltant d'un estat. En elles, la revolució democràtica hi pot tenir caràcter fundacional. En qualsevol cas, però, cal immediatament una nova llei electoral que proporcioni nous mecanismes de control públic de l'actuació dels representants. Cal una profunda metamorfosi dels partits polítics i l'impuls de noves formes més qualificades de militància. I el sotmetiment de les vel·leïtats taticistes i partidistes a una agenda-projecte acordada dels grans temes nacionals prioritars en les properes dècades.

SUSANA SUBIRANA
LasJolasPlanet

La renovació de la participació democràtica pot ser més senzilla en societats com la catalana, que no s'articulen al voltant d'un estat